

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198
Tel. 24-36-41

Nr. 06/930 din 14.03 2014
La nr. 69 din 21 februarie 2014

Parlamentul Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă remitem atașat Raportul de expertiză anticorupție asupra proiectului de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 1381-XIII din 21 noiembrie 1997 privind Codul electoral.

Anexă: potrivit textului – 4 (patru) file.

Director-adjunct

Cristina ȚARNĂ

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

asupra nivelului coruptibilității proiectului

de lege privind modificarea și completarea Legii 1381 din 21 noiembrie 1997 privind Codul electoral (art. 8)

I. EVALUAREA GENERALĂ A PROIECTULUI

1. Evaluarea fundamentării proiectului

1.1 Fundamentarea generală a proiectului

a. Autor al inițiativei legislative este un grup de deputați în Parlament, autor nemijlocit - deputați în Parlamentul RM, ceea ce corespunde art. 73 din Constituție și art. 47(44) din Regulamentul Parlamentului.

b. Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art. 72 din Constituție și art.art. 6-11, 35 din Legea privind actele legislative, nr.780-XV din 27.12.2001.

c. Scopul promovării proiectului. Proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 1381-XIII din 21 noiembrie 1997 privind Codul electoral (în continuare - proiect) are drept scop asigurarea accesului la vot pentru toți cetățenii Republicii Moldova aflați peste hotarele statului.

Propunerile din proiect constau în acordarea posibilității de a vota, în cadrul alegerilor parlamentare și referendumurile republicane, în decurs de două zile consecutiv la birourile electorale deschise peste hotarele Republicii Moldova.

Potrivit autorului, noile reglementări vor institui un cadru legal eficient și vor stabili unele garanții în vederea asigurării participării la alegerile parlamentare pentru persoanele cu drept de vot stabilite în afara țării.

d. Suficiența argumentării. Argumentele invocate de autor în nota informativă nu justifică pe deplin necesitatea promovării proiectului. Deși autorul consideră că elaborarea acestuia va constitui o măsură importantă pentru democrația electorală veritabilă, totuși în opinia noastră, argumentarea proiectului care ar justifica necesitatea acordării a două zile pentru desfășurarea alegerilor parlamentare și a referendumurilor republicane, în cadrul comisiilor electorale din afara R.Moldova este una superficială.

O primă remarcă asupra propunerilor constă în faptul că, odată cu acordarea a două zile pentru exprimarea votului de către diaspora noastră, se va favoriza sau se va crea oportunități pentru influențarea și falsificarea scrutinului electoral. Menționăm că o asemenea abordare se prezintă cu un risc sporit de coruptibilitate, întrucât în dependență de rezultatele primei zi de alegeri la nivel național, se vor crea condiții și timp pentru fraudarea rezultatelor

alegerilor transmise de peste hotarele R.Moldova. În contextul dat atenționăm că potrivit art. 16 din Legea nr. 90 –XVI din 25.04.2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției, falsificarea rezultatelor votării sunt acte conexe actelor de corupție și se sancționează conform Codului penal nr. 985-XV din 18.04.2002. Totodată, această normă va institui o inegalitate și inechitate pentru cetățenii R.Moldova cu drept de vot (cei aflați peste hotare având la dispoziție 2 zile pentru a-și exprima votul, comparativ cu cetățenii care votează în țară).

Tot la capitolul dat menționăm că asemenea completări a Codului electoral, nu sunt cele mai binevenite într-un an electoral, întrucât toate modificările pot fi interpretate ca promovare de interese politice. Toate modificările care se operează în Codul electoral, mai cu seamă în ceea ce privește alegerile parlamentare, necesită a fi adoptate cu cel puțin un an, până la organizarea alegerilor propriu-zise. Deci, odată cu implementarea noilor reglementări se va acorda timp suplimentar pentru a nu anunța rezultatele definitive, în această perioadă creându-se posibilități de fraudare a rezultatelor alegerilor, ceea ce este inadmisibil într-un stat de drept.

Totodată, considerăm absolut necesar de a se revedea titlul proiectului, deoarece potrivit noilor norme se propune doar completarea art. 8 din Codul electoral, nu și modificarea acestuia. Din acest considerent, recomandăm autorului de a exclude din denumirea proiectului sintagma „modificarea și”.

Autorul a evitat să acorde proiectului o analiză mai detaliată, optând pentru o evaluare succintă a problemei. Constatăm că conținutul notei informative se conformează parțial prevederilor art. 20 din Legea nr. 780-XV din 27.12.2001 privind actele legislative, care reglementează informația ce trebuie relevată în contextul acesteia. Totuși ținem să menționăm că informația este foarte evaziv argumentată. Astfel, în conținutul notei informative lipsește fundamentarea economico-financiară deși, în opinia noastră, noile reglementări vor necesita cheltuieli financiare și de altă natură. Informația cu referire la fundamentarea economică acordă proiectului o transparență. Recomandăm autorului de a revedea și completa nota informativă cu informația despre cheltuielile suplimentare care vor fi necesare pentru organizarea alegerilor parlamentare și a referendumurilor republicane în decurs de două zile, în cadrul Birourilor electorale de peste hotare. Doar prin elucidarea tuturor momentelor sus enunțate, se poate argumenta necesitatea promovării și beneficiile implementării proiectului prenotat.

În concluzie, menționăm că argumentele invocate de către autor în nota informativă nu justifică pe deplin necesitatea promovării proiectului. Astfel, din perspectiva susținerii interesului public general, considerăm inoportun promovarea proiectului prenotat.

1.2 Fundamentarea economico-financiară a proiectului

În nota informativă fundamentarea economico-financiară lipsește, deși considerăm că prevederile proiectului presupun cheltuieli financiare. Astfel, organizarea alegerilor în decurs de două zile consecutive de către Birourile electorale deschise în afara republicii este un proces complex care implică multiple resurse (umane, tehnice) și nu în ultimul rând financiare, acoperirea cărora trebuie să fie prevăzută în nota de argumentare. Informația cu referire la fundamentarea economică acordă proiectului o transparență. La fel, de acoperirea financiară depinde și nivelul de implementare a noilor prevederi.

Conform art. 20 lit. d) din Legea nr. 780-XV din 27.12.2001 privind actele legislative, nota informativă trebuie să includă o fundamentare financiară detaliată în sensul indicării cuantumului resurselor financiare necesare a fi alocate din buget pentru realizarea prevederilor proiectului, în cazul în care implementarea acestora necesită careva cheltuieli. Totodată, este necesar a se ține cont și de mijloacele bugetare disponibile pentru anul bugetar în gestiune.

1.3 Promovarea sau prejudicierea intereselor de grup ori individuale, în lipsa unei justificări a interesului public

La prima vedere, prevederile proiectului nu promovează și nu prejudiciază careva interese de grup sau individuale în detrimentul interesului public.

Totuși, la aplicare norma poate fi susceptibilă de promovarea unui interes de grup. Prin prisma celor relatate la compartimentul "Suficiența argumentării", atragem atenția că orice modificare a procedurii electorale efectuată într-un an electoral, poate fi interpretată ca promovarea unui interes de partid sau de grup. La fel, acordarea unui timp suplimentar pentru exprimarea votului de către cetățenii R.Moldova aflați peste hotare, poate promova și interese personale sau de grup, în detrimentul interesului general public. Cu atât mai mult că alegerile parlamentare peste hotarele statului sunt organizate pe teritoriul ambasadelor sau consulatelor Republicii Moldova iar funcțiile de conducere în cadrul acestora sunt acordate de cele mai dese ori pe criterii politice. În aceste condiții, acordarea a două zile pentru desfășurarea alegerilor parlamentare și a referendumurilor naționale poate crea condiții oportune pentru falsificarea rezultatelor scrutinului electoral, în favoarea unui sau altui partid. De asemenea, trebuie de luat în considerație că și posibilitățile financiare ale partidelor sunt diferite și din acest motiv, nu toate partidele politice vor avea șanse egale în angajarea unor persoane în calitate de observatori, peste hotarele statului. Drept urmare, partidele reprezentanții cărora sunt angajați ai ambasadelor și consulatelor R.Moldova vor fi în avantaj comparativ cu restul partidelor iar timpul suplimentar acordat pentru scrutin va putea fi decisiv asupra rezultatelor finale.

Drept urmare, considerăm că proiectul poate fi apreciat ca fiind unul purtător de interese, în sensul că poate promova un interes personal sau de grup în detrimentul interesului general public.

2. Evaluarea compatibilității proiectului cu standarde anticorupție

În proiect nu au fost atestate incompatibilități cu standardele naționale și internaționale anticorupție și nu au fost identificate domenii în care proiectul nu satisface cerințele sau sînt în contradicție cu aceste standarde.

Asigurarea transparenței în procesul decizional. Cu referire la respectarea transparenței în procesul decizional constatăm că proiectul prenotat este plasat pe pagina oficială a Parlamentului, cerință impusă de prevederile Legii privind transparența în procesul decizional nr. 239-XVI din 13.11.2008, potrivit căreia autoritățile publice sunt obligate de a întreprinde măsurile necesare pentru asigurarea posibilităților de participare a cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea, a altor părți interesate la procesul decizional, plasând proiectul de act normativ pe pagina web oficială a instituției.

II. EVALUAREA ÎN FOND A PROIECTULUI

1. Formulări lingvistice ambigue

Textul proiectului corespunde tehnicii legislative și normative, regulilor limbajului și expresiei juridice.

2. Conflicte ale normelor de drept

Nu sînt identificate conflicte ale normelor de drept, capabile să genereze coruptibilitate.

3. Norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb

Nu sînt identificate norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb, capabile să genereze coruptibilitate.

4. Discreții excesive ale autorităților publice

Nu sînt identificate discreții excesive ale autorităților publice, capabile să genereze coruptibilitate.

5. Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor persoanelor

Nu sînt identificate cerințe excesive, care să depășească cadrul rezonabil pentru realizarea drepturilor sau obligațiilor subiecților vizați.

6. Accesul limitat la informație, lipsa transparenței

Textul proiectului nu necesită a fi evaluat prin prisma accesului la informație sau asigurării transparenței.

7. Lipsa sau insuficiența mecanismelor de control

Implementarea prevederilor proiectului nu presupune aplicarea cărorva mecanisme suplimentare de control.

8. Responsabilitate și sancțiuni necorespunzătoare

Proiectul nu implică careva responsabilități și nu necesită referințe exprese la responsabilitate și sancțiunile aplicate pentru încălcarea prevederilor sale.

Expertiza a fost efectuată în temeiul Regulamentului cu privire la organizarea procesului de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, adoptat prin Hotărîrea Guvernului nr. 977 din 23.08.2006, în condițiile Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin ordinul directorului Centrului Național Anticorupție nr. 62 din 19.04.2013, de către

Cristina Diacenco
inspector superior al Direcției legislație și expertiză anticorupție
07 Martie 2014